

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pöli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr. pošiljané po pošti pa za celo leto 4 fl. 20 kr., za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 20. februarja 1861.

Reja sadnih dreves v loncih.

V nekterih deželah se nahaja že toliko sadnih dreves v loncih ali lončnikov (Topf-Obstzucht), da tudi mi moramo kaj več omeniti o tej sadjoreji. Slavnoznani kmetovavec gospod fajmošter K. Fischer je v „Wochenblatt“ česke gospodarske družbe že nekterikrat priporočal to sadjorejo. Čujmo, kaj mož pravi:

Otroke v šolah na kmetih bi utegnila sadjoreja te baže posebno mikati; zakaj majhen fantič in pa majhno drevesce v loncu (lončnik) sta si že po velikosti zelo podobna in šolarček tako drevesec posebno lahko obdeluje. Ali bi ne bile take drevesca v loncih najpripravniše šolske premije? Kdor koli ima le majhen kosček zemlje, ima prostora dovolj za sadne drevesca, ako njih rast v loncih omejuje. Zlasti taki vertiči, kjer gospodar ali gospodinja špoga cvetlice, so pripravni za lončnike. Med rože in zelenjavo se dá dokaj takih drevesc vverstiti, ako se z lonci vred postavijo v zemljo, kjer potem drevesca tudi veselejše rastejo. Če je treba, se pa drevesca z loncom vred lahko vsaki letni čas iz zemlje vzamejo in kam drugam prestavijo brez škode. Nek vertuar mi je pravil, da je v nekem grajšinskem gaju (Park) s prestavljanjem lončnikov poleti zdaj tū zdaj tam tako lepe skupke ali grupe napravil, da jih je vsak z veseljem ogledaval. Kdor želi z lončniki kupčevati, jih lahko sred poletja cveteče in sadunosne na prodaj prinese in si bo s takim blagom gotovo dokaj kupcev privabil in jih lahko bolj drago prodal. Tudi to je dobro pri takih drevesih, da jih gospodar lahko iz lonca vzame in v zemljo kamor mu je drago, presadi. Po tem takem si more ž njimi berž pritlikovce nadomestiti, ki so mu morebiti poginili, in ni se mu bati, da bi mu iz lonca presajene drevesca spešno ne rastle.

Kako pa z lončniki ravnati, bomo povedali drugo pot.

Gospodarske skušnje.

* Med volovskim in kravjem mesom ni nobene razločka, kakor se sploh misli, v njegovem notranjem bistvu. Glavna kmetijska družba na Francozkem je mesne vitre ali nitke na drobno preiskala in našla, da so te nitke pri volovskem mesu ravno tako rahle in mehke kakor pri kravjem mesu in skor še rahleje. Povsod, kjer se krave ravno tako pitajo kakor voli, je tudi cena kravjega in volovskega mesa enaka. Ne ravnajo tedaj prav, kjer kravje meso brez vsega razločka stavijo v nižjo tarifo, zakaj večkrat zná biti, da je volovsko meso mēnj vredno meino kravjega.

* Jagneda ali topoli, ker se malokdaj obrezujejo in trebijo, so prave gnezda gosencam. Na Pruskem je deželni gospodarski zbor (kolegium) zatega voljo sklenil, vladi svetovati, naj ukaže, da se od potov in cest odpravijo jagnedi in na njih mesto zasadijo sadne drevesa.

Živinozdravilska skušnja.

(Kadar ovco napenja), ki se je preveč sirove klaje, trave, detelje itd. nažerla, pomaga hitro, ako se ji

eno žlico kafrovca dá. Ker pa ovčar ne more ravno vselej kafrovca z žlico meriti, naj ga ovci za dober požirek v gobec vlije. Moji ovčarji imajo v dobro zamašeni flaški zmiraj kafrovca pri sebi, in če začne ovco napenjati, ga ji dajo za dobro žlico požreti, in berž je nevarnost odvernjena. Že dolgo mi ni nobena ovca več za to boleznijo poginila. Kafrovec si napravi vsak gospodar lahko sam, ako v maslicu močnega žganjevca raztopi en kvintelje kafe.

„Hildesh. landwirth. Ztg.“

Kaj si živina misli, kadar jo človek terpinči in po nečloveško ž njo ravná.

I.

Kuharca dvanajst polžev v lonec dene, ga z vodo nalije in k ognju pristavi. Kmali voda vroča prihaja in polži se zbudijo iz zimskega spanja.

Pervi polž. Letos dobimo rano pomlad! Dete treni, kako je že vroče! joj! joj!

Drugi. Tudi mene peče; joj! joj! joj!

Tretji. Tudi mene. Tū na ti strani me peče, da moram konec vzeti.

Četerti. Dajmo hiše odpreti; morda bo nam hladneje, ko zlezemo iz lupine.

Polži vsi hiše odpró, krop jih zalije in vse pokončá. Kuharca jih napravi; gospod jih je, da se mu sline cedé in ne mervice ne misli, kako strašno so ubogi polži v loncu terpeli.

II.

Čujmo samogovor priklenjenega psa, ki ga je gospodar tako pozabil, da že tri dni jedel ni.

Pes. Naka! ta glad in ta mraz naj čert peklenški prenaša! — (tuli) Zares! to je pasje življenje! Ko bi snega ne lizal, bi bil že zdavnej žeje poginil. Fej te bodi gerdoba! Je li to človeško? Nad mano gori se je in pije, da komaj trebuh zmaga, sultan doli naj glada cerkne, zato, ker se z berači in postopači pretepa, se jim grozi in tako hišo čuva. Oho! tako ne bo dal! Mislite morda, da mi živina nimamo občutkov? (še bolj tuli) Ko bi imel le kake dve plesnjive skorje kruha, ali saj kakošno oglodano kost, ali polivko, ki prešičem od pomivanja kotla in loncov ostaja! Al pa še tega ne! — Je tedaj vse na me pozabilo? — Me nobeden več ne čuje, da še živim? — (strašno tuli) — Hajsa, hopsasa! tū pride moj gospodar, ta mi bo kaj prinesel.

Pes veselja cvili, skoči svojemu gospodarju naproti, ga liže in z repom prijazno miga. Gospodar ga pa — prav dobro pretepe, ker neprenehoma tuli. Ubogi sultan se vès pokoren po trebuhu v svoje poslopje splazi.

Drugi dan še le se gospodar domisli, da je sultan že tri dni brez hrane, ter mu nese nekaj oglodanih kosti. — Pes mu hvaležen rokó liže, toda jesti se mu ne poljubi; zgrudi se in — pogine.

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20 kr., za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 27. februarja 1861.

Reja sadnih dreves v loncih.

(Dalje in konec.)

Naj povem zdaj, kako more vsak, če tudi tako imenovanih parnikov ali gnojnikov (Mistbeet) nima, si zarediti sadnih dreves v loncih ali lončnikov, se vé, da mora, kdor se s tako rejo pečá, cepljenje zastopiti.

Kdor nima parnikov ali gnojnikov, ne smé cepiti takih divjakov, ki so že v lonce posajeni; to ravnanje mu ne bo šlo dobro od rok. Za to delo je najbolje kos zemlje poleg hiše, kjer naj si majhno gredico, kakošen seženj dolgo in ravno tako široko, za omenjeno rejo lončnikov, napravi. Tukaj si bo lahko dovelj divjakov za rejo sadnih dreves v loncih zaredil. Tukaj divjake cepi z nakladom in popkom; tako znaš cepiti od spomladi do jeseni; za to delo ni noben divjak, če je še tako tenak, preslab, le glej, da ga, kar je le moč, blizo korenine cepiš.

Ker se dá taka majhna gredica, ki si jo za drevesno šolo v loncih odločil, lahko prav dobro obdelati, pognojiti in posebno pa polijati, ti bodo v nji drevesca pred cepljenjem in po cepljenju gotovo tudi prav verlo rastle.

Polivati jih znaš prav močno; škodovalo jim ne bo, tem več pa koristilo. Jez sem poleg gnojnišča majhno jamo skopal, v katero zlivamo razno vodo, ravno tako tudi človeško scavnico iz kahel, kamor se tudi gnojnica vedno od gnojnega kupa ocejá. S to gnojnico polivam drevesnico vsaki dan, da vlažna ostane.

Drevesca rastejo po ti polivki tako čeversto in spešno, da zrastejo v enem poletju iz semena od 1 do 3 čevljev visoke. Ravno tako hitro rastejo tudi drevesca, ki so bile cepljene, kar se stori, ko so že eno leto stare.

Divjaki od kutine, drevesca sv. Janeza, terna, češpelj itd. se ne redijo in množijo samo iz koščic, temveč pa iz koreninskih odrastlikov; vselej so pa vendar le drevesca boljše, če se iz koščic ali pešká izrejšajo.

Presajajo se drevesca v lonce skoz celo leto, tako hitro ko so cepljenci do čevlja visoki odrastli. Jez ne čakam ž njimi do jeseni ali prihodnje spomladi, ampak jih to leto s popkom cepljene presajam v lonce od rožnika do vélikega serpana. S popkom cepljene drevesce, katerih žlahne očesa pa še le drugo leto poganjajo, presajam kmali po tem, ko jamejo gnati, še tisti mesec, ko so že precej odrastle.

Pretečeno leto 1860 sem mesca rožnika, malega in vélikega serpana, čez 300 drevesc v lonce presadil, katerih se mi ni kar nobeno posušilo. Če bi mi pa kdo tega verjeti ne hotel, mu lahko resnico pokažem.

Drevesca pa presajam s špičasto lopato tako, da nekoliko persti krog korenin ostane. Odtergane korenice dobro pričelim. Ko je lonec za tretjino z dobro perstjo nasut, se drevesce z lopato lepo in varno v lonce potisne, krog in krog s perstjo zasuje, in nekoliko z roko pritlači. Potem pa, ko se je lonec od vseh strani s perstjo nasul in lopata polahkoma in rahlo iz lonca potegnula, se drevesce prav dobro zalije in za nekoliko dni v kak senčnat in temen kraj postavi. Pri tem presajanju ovenejo peresca le tistih

drevesc, kateri e je bila perst od korenin popolnoma osula. Če vidim, da se peresca ne okrevajo in oživijo, in če se začne koža po drevescu gerbančiti, osmukam perje, vejice pa pustim na deblu. Dostikrat zapazim kmali potem, da se drevesna skorja napenja in da drugo perje iz že nastavljenih očes bode.

Tudi nepožlahnjene drevesca sadim v lonce, namreč take, od katerih mislim, da bodo dober sad obrodile, na pr. breskve, marelice, slive, češnje, ravno tako tudi hruške in jabelka. Posebno dobro mi rastejo breskvice, ki sem jih pretečeno leto iz koščic izredil in čez 2 ali 3 mesce pa presadil. Zrastle so po 2 do 3 čevljev visoke in po več stranskih vej pognale.

Koliko se more opraviti na majhni, komaj 2 sežnja dolgi in ravno tako široki drevesnici, naj spričuje to, da sem mesca rožnika, malega in vélikega serpana imenovanega leta iz nje okoli 300 drevesc v lonce presadil, in se komaj vidi, da v nji kaj manjka; tako zlo se je iznova drévjé zaredilo. Gotovo vsako leto se jih bo iz nje še po več izkopati in presaditi dalo. Sadne koščice in peške mečemo v dreveno gredico, kamor pa s perstjo ne zasipamo. To se tako takrat zgodi, kadar se drevesca iz sadišča jemljejo in v lonce sadijo.

Sadjorejo v loncih tedaj živo priporočamo posebno učiteljem ljudskih šol, duhovnim gospodom in uradnikom, ker sadjoreja lončnikov ni samo prijetno in koristno opravilo, ampak človek se pri nji tako rekoč oddahne in počije od drugih del. Priporočila vredna je za vsacega človeka, posebno pa še za mladost, ker se pri njem marljivosti privadi.

K. Fišer v časn. česk. gosp. družbe.

Seme premenjati.

Vsak gospodar vé, da mu rež in pšenica, pa tudi druge žita in sadeži po nekterih letih ne obrodijo toliko več kakor pred, čeravno njivo dobro obdeluje. Treba je v takih okoljšinah seme premeniti.

Ako imaš zemljo, ktera je leto za letom dovelj vlažna (mokra) in pridelaš obilo slame pa drobnega zernja, ali če imaš suho zemljo, ki ti obrodí polno zerno pa malo slame, treba je, da na obéh teh njivah premenjaš seme.

Al ni dosti, da greš v sosedno vas po novega semena; nikar ne misli, da bodeš s tem vse opravil. Treba je, da prevdariš to reč še bolje in storiš tako-le:

Pervo je, da si dobiš semena iz kraja, od kterega je znano, da je tu lepa pšenica, rež itd. Nikoli ne hodi v kraje, kjer je žito rado snetjavo ali plevénata.

Drugo je, da si omisliš semena iz kraja, kateri je tvemu domačemu zlo enak; raji ga jemlji iz bolj merzlatih, kakor toplejših krajev.

Tretje. Pazi tudi na to, ako semensko žito kupiš iz daljnega kraja, da tam ni zemlja premastna ali predobra; bolje je, ako je bolj pusta.

Četerto. Ako si primoran, seme iz gorkejega kraja v merzlejšega presajati, sej ga perve leta na take njive,